

FÁTYOL VIOLA
Szakmai portfolio

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola
Budapest, 2024

CSALÁDRAJZ

2008-2012

“Fátyol Viola fotósorozatain valóságos családjának tagjaival mindennapi, vagy akár egyszeri történéseket, helyzeteket, illetve egymáshoz való viszonyokat fogalmaz újra. Általános családi relációkat tesz személyessé úgy, hogy egyúttal azok univerzális érvényét is megmutatja. Vannak képek, ahol a szereplők családban betöltött helyzete, a másikhöz való viszonya sem kétséget kizáró, így a néző saját olvasata adja meg egyértelmű szerepét. Gyakran gyermekkori emlékképekben megmaradt gesztusok, szituációk újrendezésével éri el, hogy az ismerős is meglepetéseket okozhasson. A tiszta környezet, a minimális képi információ a kapcsolatokban, gesztusokban megjelenő érzelmek kiemelését szolgálja, újrafogalmazva és mássá (is) lényegítve az intim viszonyokat.”

Csizék Gabriella

ORANDO ET LABORANDO

2010-2011

A sorozat saját középiskolai élményeimen alapul, melyeket tíz évvel debreceni református gimnazista diákságom után elevenítettem fel és vizsgáltam meg alaposabban. A képek egyfelől a vidéki egyházi iskola világának lenyomatai; az elzártság, a hagyományok és a formák fontossága, valamint a vidékiségből fakadó peremlét keveredik a kamaszkor tapasztalatával. A balladaszerű képeket és jeleneteket főleg saját emlékeim és elképzeléseim hívták életre, és az a némiképp nosztalgikus érzés, amivel az iskolára, és az iskolában töltött évek identitásformáló erejére gondolok. A képeken szereplő fiatalok közti empatikus kapcsolat lett a sorozat mozgatóereje, a közösség és az együttlét mint megtartó erő felmutatása vált a munka céljává.

HA VAN SZÍVED, NEKED IS FÁJ, AMIT VELEM TETTÉL

2013-2017

“Fátyol Viola egyik legösszetettebb projektje a *„Ha van szíved, neked is fáj, amit velem tettél”*, mely végleges formáját egy fotókönyv formájában érte el, a teljes anyag bemutatására pedig a Capa Központban került sor 2017-ben. A dokumentarista hagyományokból építkező projekt egy román határhoz közeli kistelepülés, Vámospércs női közösségét mutatja be. A népdalkör tagjait és a közösség működését nem külső megfigyelőként követte nyomon, hanem maga is beépült, résztvevőként volt jelen a csoport életében. *„A legfontosabb, hogy jelen legyek az adott helyzetben, és megtaláljam a helyem a közösségben. Fotósként készítek ugyan képeket, de az elsődleges szempontom – különösen az elején – nem az, hogy a kép jó legyen, hanem hogy a megfigyelő pozícióm feloldódjon számomra és a fotózott közösség számára is.”* A sorozat messze túlmutat egy mikroközösség életének dokumentálásán: egy földrajzilag, gazdaságilag és kulturálisan is a peremlét nehézségeivel küzdő vidéki város szociológiai láttelepe sűrűsödik a képekben. A projekt komplex szemléletmódja abban is tükröződik, hogy nem csupán a nemi szerepelvárások időskorig ható, mélyen az adott társadalmi rétegbe ivódott problémáit mutatja fel, hanem a megküzdési stratégiákat is, melynek generációkon átívelő üzenetét páratlan érzékenységgel és őszinte beleéléssel dolgozta fel az alkotó.”

Popovics Viktória

Én nem tudok magam lenni, én bele vagyok betegedve, ha itthon gubbasztok.

I can't bear being on my own, it makes me sick to just sit at home.

11X

Kétfelé vált a mi utunk semmi közünk egymáshoz
 Talállok én szép szeretőt, de te azért ne átkozz.
 Megmutatom a világnak, hogy szíveimből kizárlak,
 Azt is tudd meg barna legény, sose sírok utánad.

Csipkés szélű zsebkendőmben benne van a monogram
 Mig szeretőt nem tartottam, százszor boldogabb voltam.
 De mióta hallgatok egy barna legény szavára,
 Olyan vagyok mint egy madár kalitkába bezárva.

Babám szíve a kalitka én meg ráb vagyok benne
 Eltiltottak a babámtól nem beszélhetek vele,
 Mert már engem úgyse hízetet másnak adta a szívet,
 Felejts el már barna legény ~~ugras~~ leszek a tied.

Sol

X vámospercsi vámosperosi torony tetejébe
 ül egy holló ül egy holló tiszta feketébe

Dombon van a babám nádfedeles háza
 Ha esik az eső lefoly az utcára
 Csak dombon ne vóna, hogy ide ne látszana
 Szomorú szívemnek bánata ne volna

Ha meguntál babám szeretni engemet
 Csinaltess koporsót, temess' el engemet
 Ird fel a fejfámra, hogy itt nyugszik egy árva
 Kinek szerelemből történt a halála

A mi házunk előtt van egy rezgő nyárfa
 Alatta virágzik egy sárga tearózsa
 Bimbó is van rajta, csak zöld levél nincsen
 Házasodj meg babám, verjen meg az isten.

Tar Imi	125
Kati	125
Rózsika	125
Szuka	125
Laci	125
Julisika	125
	<hr/>
	750 Ft

jövöhét kedot Szerelo

Piros alma leesett a sárba
 Ki felszedi nem szedi hiába
 Én felszedtem megmostam a sártól
 Páros osókot kaptam a babámtól

Hogy én téged igazán szeretlek,
 Nincsen oly kincs, miért od'adnádak
 Mert én téged holtig szeretlek.

Amos usalba terem az énekben
 De szép legény jár a mi utadukba
 Szemeimet ró te merem vetni
 Szegény nagyok nem hagyja? keretui
 Amos az a bis gelice madár
 Párja nélkül még az égbe nem száll.
 Feltávozja úgy isska a vizet
 sírkövek babám nem leked a tied
 En ~~szok~~ szokom nem keretek népet,
 mert a béppel kerem az élet
 A onydt, meg nem tudom keretui
 Én isteneim, hogy kell emed leuen

A férjet mindig dicsérni kell, például mondani neki, hogy olyan szép a bőröd,
mint a hamvas kifli, hiába a napon voltál egész nap.

You should always praise a husband like telling him 'your skin is so nice,
like icing on a cake, no matter you spent the whole day in the sun.'

*Ha van szíved neked is fáj,
amit velem tettem.*

A férjnek pinát kell adni, ha reggel kéri, reggel, ha este, este.

You should give your husband pussy whenever he wants it: morning, noon or night.

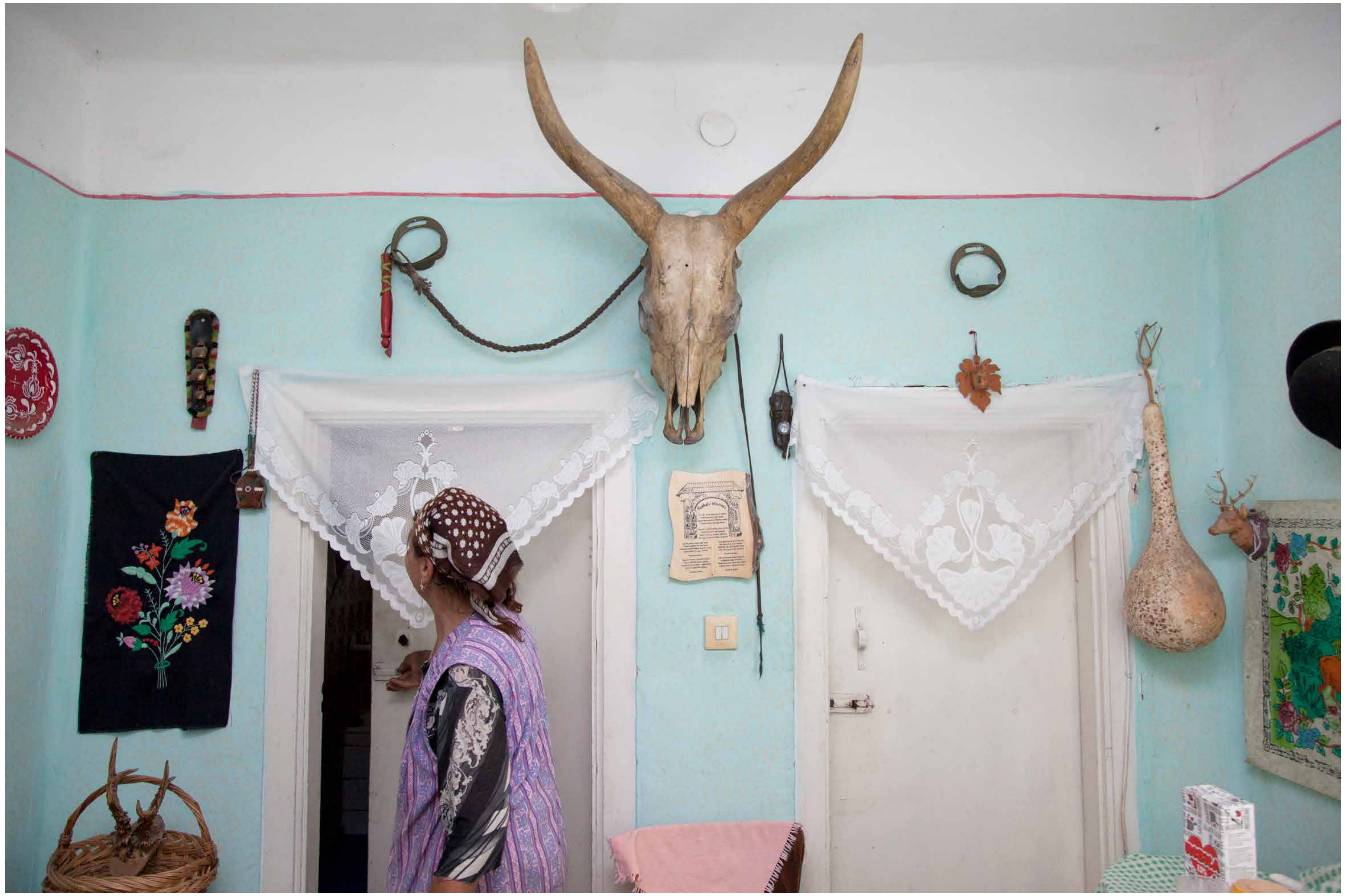

Elnézem a filmekbe, hogy némelyik férfi hogy rajong a nőért. Hát, én ezt nem tapasztaltam.

I've seen in films how some men can adore a woman. Well, I haven't experienced that.

Kimegy az erő a szívemből.

My heart is drained of strength.

A mi házunk tetőjére rászállott egy gerlice
Két szárnyából piros tollat ejtött le,
Bus gerlice csengő hangon csak azt énekli,
Aranyos kis gyöngyvirágon csak egy szőra gyere ki.

A mi házunk tetőjére rászállott egy pacsirta,
Ne csalogasd a szívedet Juliska,
Mert ha az én árva szívem síj, haj megselel

Amerre én járok még a fák is sírnak, gyenge ágairól levelek hullanak
Hulljatok levelek, rejtsetek el engem, Mer az idesanyám sirva keres engem.

Idesanyám vótál mért nem tanítottál, gyenge vessző vótam, mér nem hajlitottál.

Hajlitottál vóna, meghajlottam vóna, ilyen árvaságra nem jutottam vóna.

2. De szapelnék tölgyfa lenni erdőben,
Ha valaki tüzet rakna balólam.
Mer' a tölgyfa béké lánssal ég füst nélkül,
Apua szívem soha sínes bánat nélkül.

De t egy idő, mikor engem szeretted,
De ma látom szívedet m' csak szeretted
Még bánca ég visszi sírnál engemet,
Egy biabóna kétszer nyilni nem lehet.

Vékony héja van a piros almának
Mert ha nekem olyan lenne, mint másnak
Nem lennék én rabja ~~nek~~ világnak
rája e nagy világnak

Ha bemegyek a korcsmába bort inni,
En utánam sirva ne járjon senki,
Mert az aki én utánam sirva jár,
Az csalja meg a szívemet igazán.

2.

Zavaros a Tisza nem lehet halászni,
Haragszik a rózsám nem akar szeretni
Ha majd a Tisza viz fenéig lesz tiszta,
Aranyos galambom akkor gyere vissza.

Mért nincs minden lánynak kut az udvarában,
Kerebély diófa pitvar ajtajában,
Terebély diófa, sima a levele,
Mért nincs minden lánynak igaz szeretője.

Fáj annak a fának, kit baltával vágnak.
Fáj annak a lánynak kit mindig gyaláznak,
Engemet is gyaláz egy semmire való,
Kírdi a faluban, nincsen alább való.

Mennyi minden történt, oszt mégis itt vagyunk.

So many things happened and yet we're still here.

PUSZIKA, SIETEK

2018 -

Tizennyolc éves koromban költöztem el a szülői házból. Diákként sűrűbben jártam haza, majd a felnőtt élet kereteinek megszilárdulásával a látogatások természetesen megritkultak. A szüleim számára azonban ezzel egy időben nem csökkent az igény, hogy gyerekeikről gondoskodjanak, ezért édesanyám a folytonosság érdekében új megoldást választott: inkább ő kezdett gyakran Budapestre utazni.

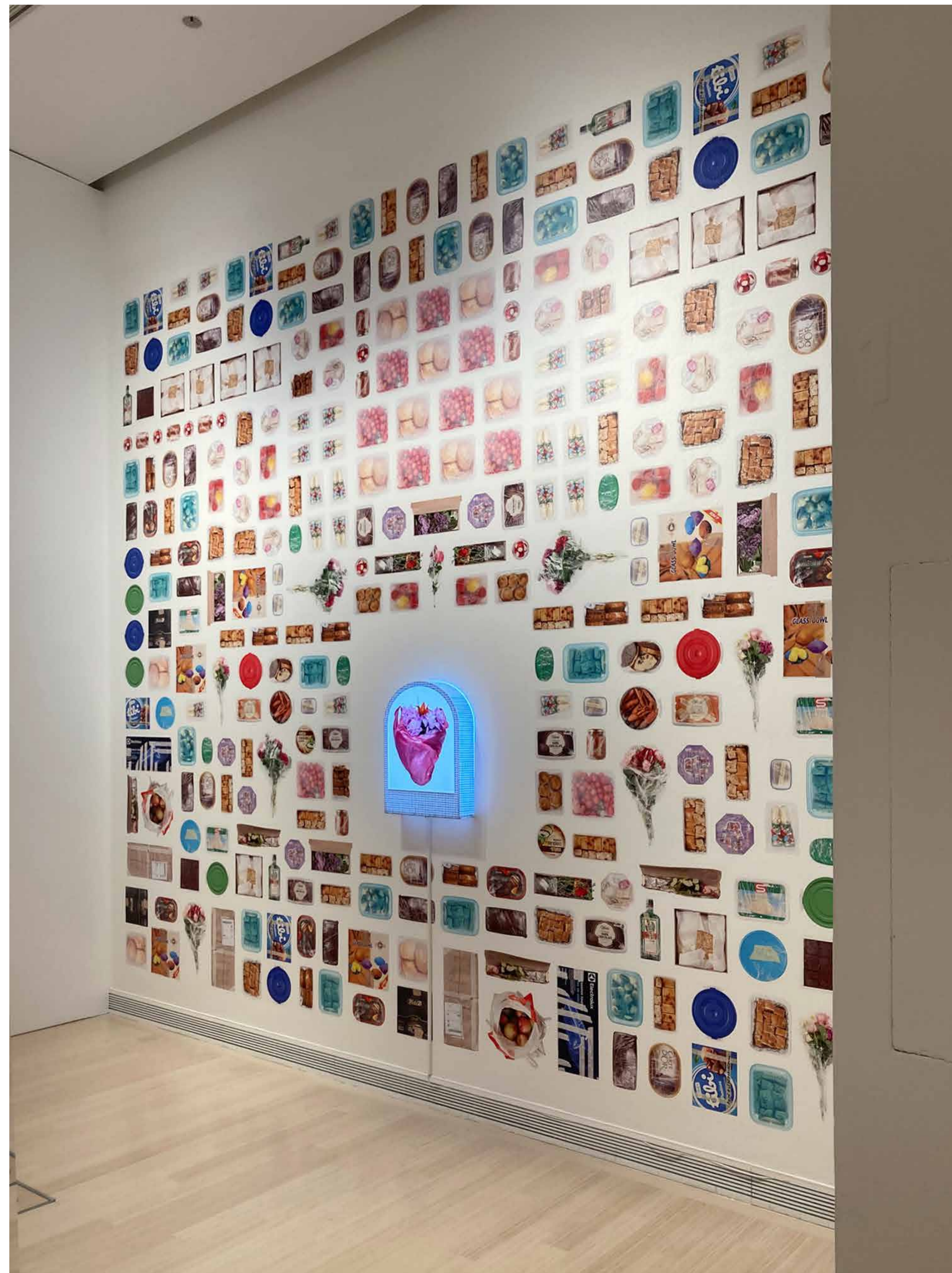
A gondoskodó anyafigura attribútumaként minden esetben magával hozta az alaposan becsomagolt ételes műanyag dobozokat. A gurulós bőröndben szinte alig hozott ruhát, hogy legyen hely az ételeknek, virágcsokroknak, egyéb tárgyaknak. Néha csak rövid időre jött, betette a dobozokat a hűtőbe, és már ment is tovább. Ha nem találkoztunk, hosszú üzenetet hagyott, de időnként csak annyit írt: Puszika, sietek.

installáció / Ludwig Múzeum Budapest / VIGYÁZAT, TÖRÉKENY!
2023 szeptember – 2024 január

ÉN FIAM

2019 - 2020

“Én fiam vagy te, ma szültelek téged.”

Pál apostol levele a zsidókhöz 1:5

installáció / Pannonhalmi Főapátság / MEGÚJULÁS / 2022 április–október

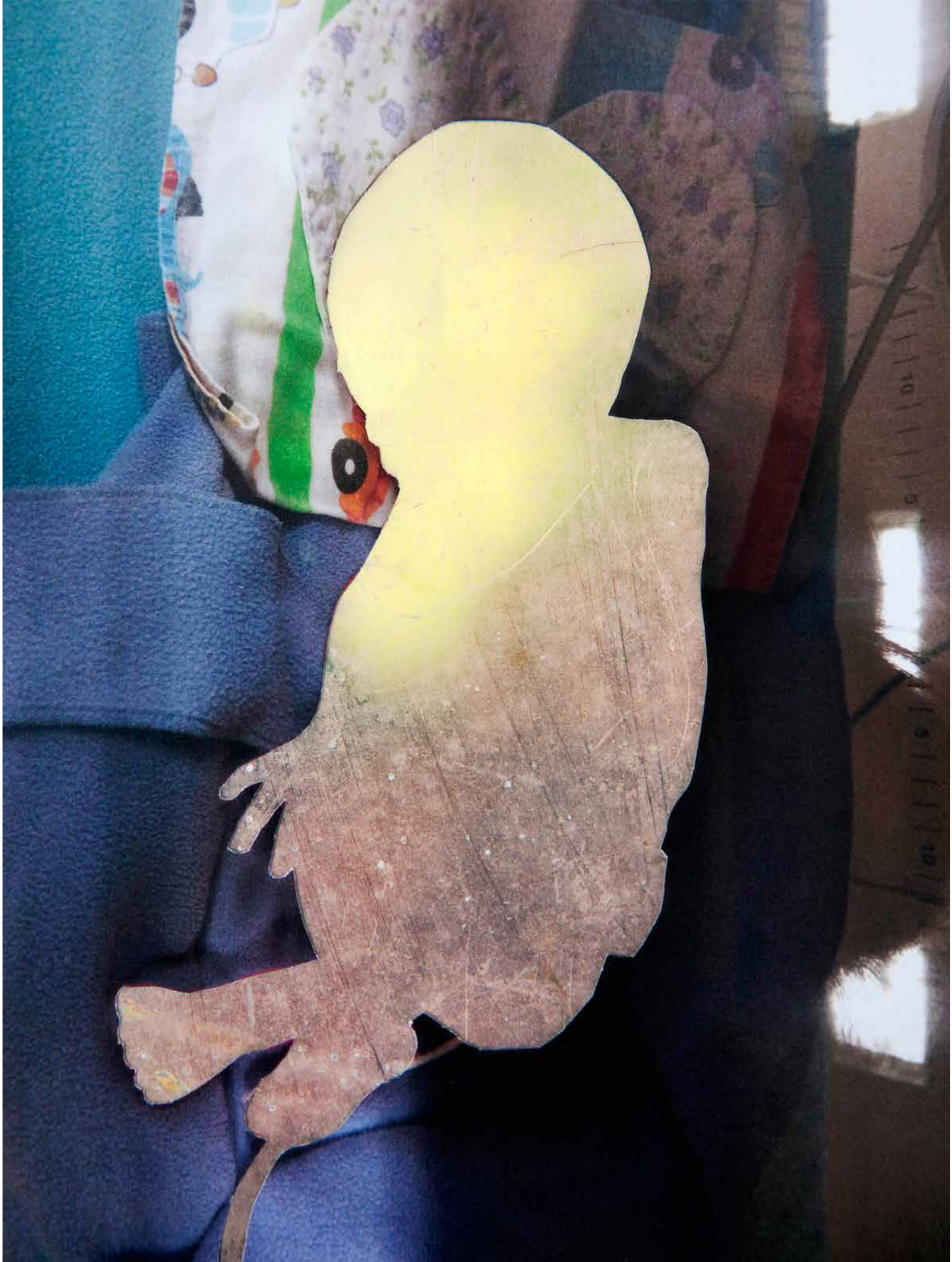
204

2019-2020

A kisfiam 2019 januárjában született, egy hirtelen fellépő terhességi betegség miatt két hónappal a vártnál korábban. A kis súllyal, korai terhességi héten született babákat a kórházak koraszülött intenzív (PIC) osztályain ápolják, ahol állapotuktól függően rövidebb vagy hosszabb ideig maradnak inkubátorban. A babákat mesterségesen táplálják, ehhez az anyák lefejik az anyatejet, melyet sterilizált üvegbe töltve visznek három óránként a PIC osztályra. Miközben az inkubátor tetejére teszik az üveget, az anyák rövid időre láthatják is a gyermeket.

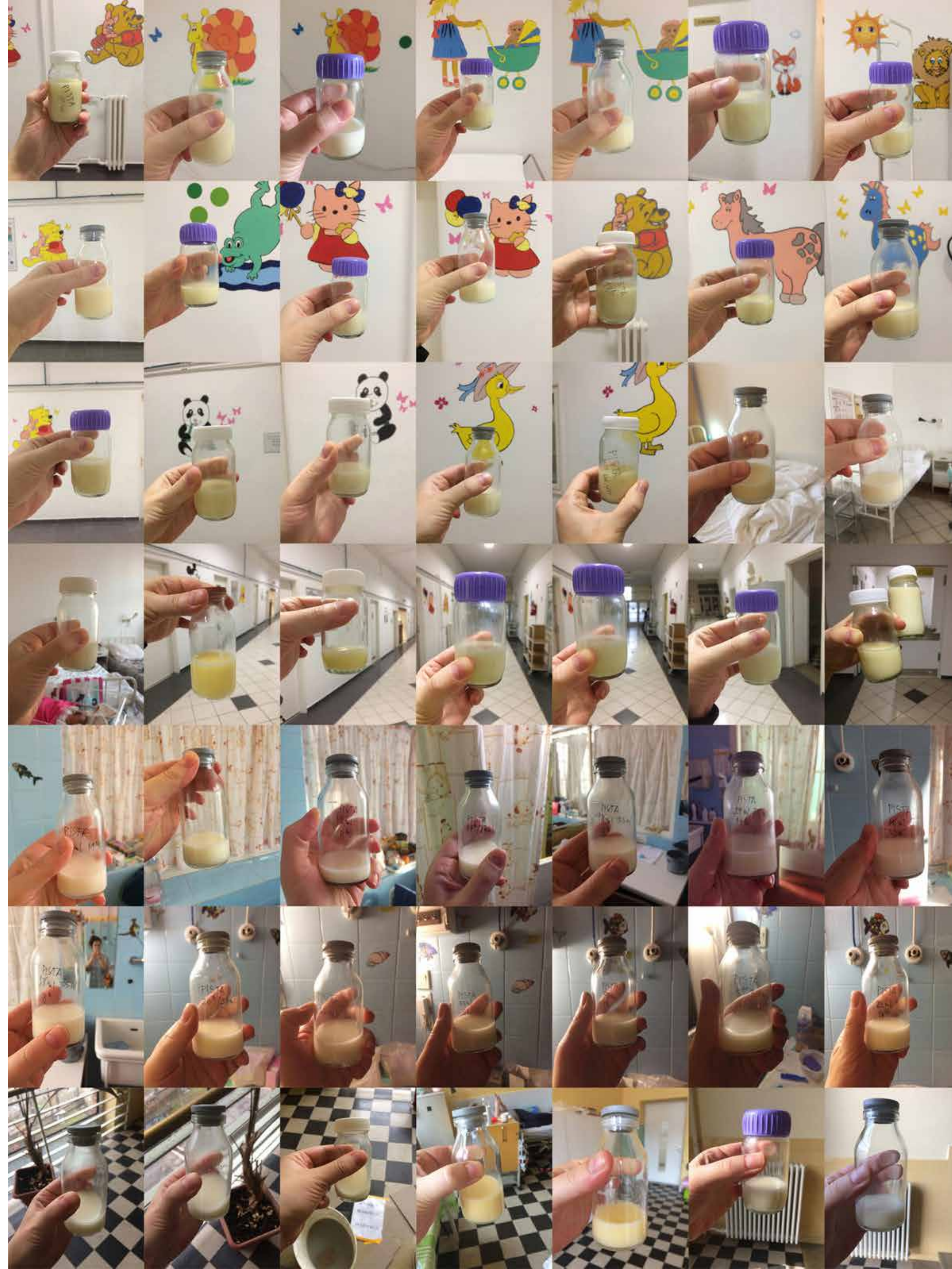
Harmincnégy napig voltunk kórházban, naponta hatszor fejtem. Kétszáznégy tejesüveget vittem a kisbabámnak. Miközben az üveggel a kezemben mentem a kórházi folyosón, az út idejére boldoggá tett a tény, hogy tejet termel a testem, és így az inkubátor plexifalán keresztül is gondoskodni tudok a gyermekemről. Az anya-gyermek kötődést kis üvegekbe töltve tapasztaltuk meg először. A tejesüvegek rendszeres fényképezése a legmélyebb szakaszokban is nyújtott némi vigaszt azáltal, hogy egy pillanatra kívül helyezett a nyomasztó kórházi helyzet valóságán.

A kétszáznégy tejesüvegből nem mindet fotóztam le, a hiányzó képeket egy évvel később készítettem el. A kórházban, telefonnal készített fotók összességét archívumként kezeltem, melyekből kollázsokat állítottam össze. A régi képek feloldódtak és a feloldódás nyomán új képek keletkeztek, így a képkészítés öröme által végre én is eljutottam a gyógyulásig.

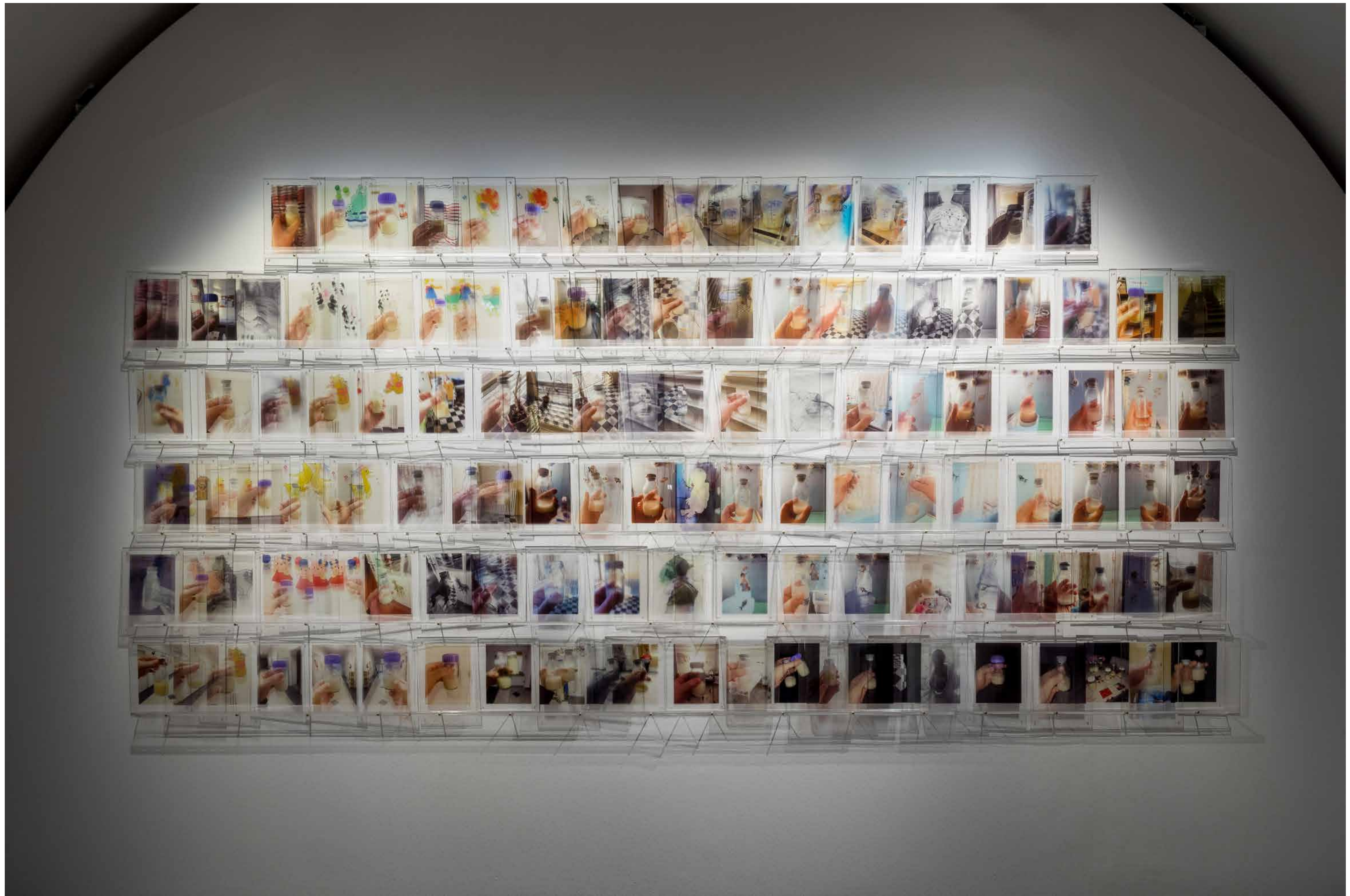

installációs látvány / Robert Capa Központ / GYÓGYÍR / 2021 március–augusztus

VÁRÓSZOBA / NŐK AZ ORVOSLÁS PEREMÉN

2020

I. Szommer Mária - portré

A Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban kapott helyet a Várószoba nevű kortárs művészeti projekt, melynek kurátorai arra invitálták a művészeket, hogy gondolkodjanak a nők helyzetéről és szerepeiről az orvoslásban, miközben reagálnak az intézmény gyűjteményére is. Az elkészült művek tavasztól őszig egészítették ki a múzeum állandó kiállítását.

A felvetés nyomán két részből álló munkát készítettem, amely az egészségügyben dolgozó nők képi reprezentációját vizsgálja két különböző aspektusból. A projekt első szakaszában Szász Lilla fotográfussal együtt a magyar védőnői hálózatot tanulmányoztuk. Ehhez a közös munkarészhez saját védőnőmről, Szommer Máriáról készítettem portrét, akinek fontos szerepe volt személyes családtörténetemben. 2019-ben egy rutinlátogatás alkalmával ő ismerte fel terhességi betegségemet, így időben kerülhettem kórházba, és a kisfiam egészségesen született meg. A védőnői hálózat meglétének fontossága nem lehet kérdéses, ennek ellenére a védőnők képi reprezentációja még a többi női egészségügyi dolgozóénál is hiányosabb. Ezzel a portréval szerettem volna megnyitni a sort, és képi jelenlétet adni Szommer Máriának, valamint a magyarországi védőnőknek a Semmelweiss Múzeum falai között.

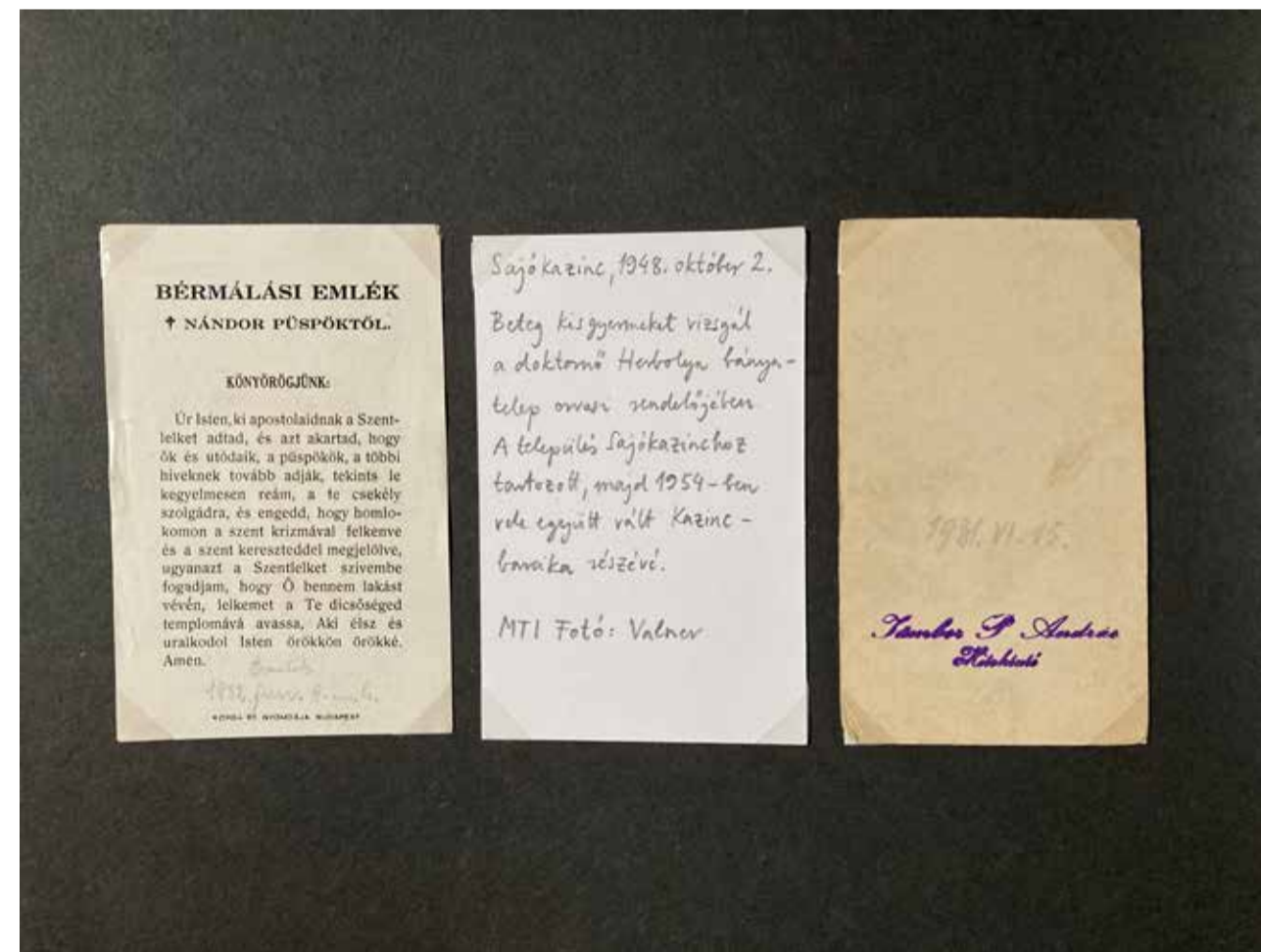
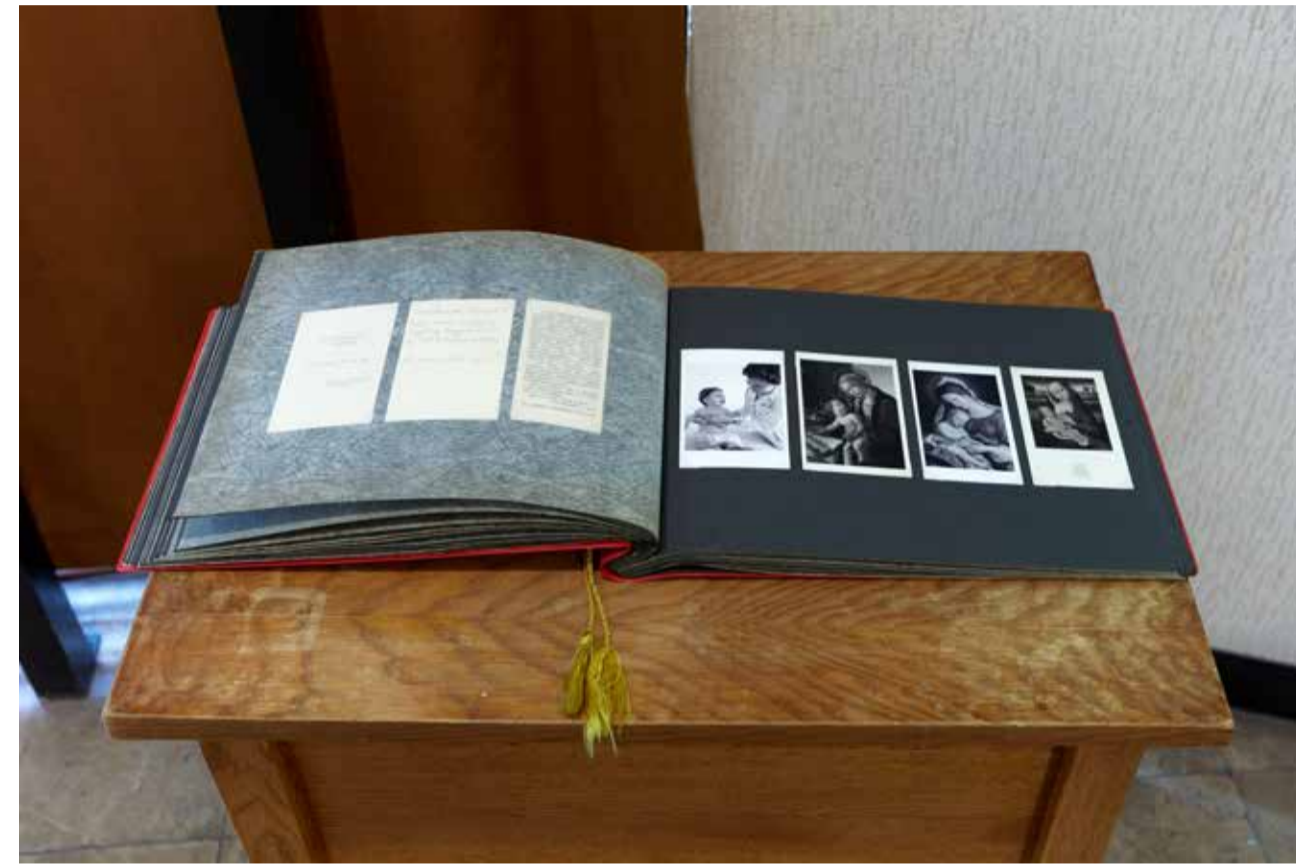

II. *Pseudo szentképalbum*

A munka második részében női orvosok fényképeinek felhasználásával egy pseudo szentképalbumot készítettem. Az egészségügyben dolgozó nők képi reprezentációi után kutattam több nyitott fotógyűjteményben, kevés eredménnyel. Végül az MTVA fotóarchívumában találtam mintegy hatvan darab, női orvosokat ábrázoló fényképet, melyek legjava az ötvenes-hatvanas években készült, és illeszkedett a korabeli sajtófotó jellegzetes képi világába: a képeken látszik a tudatos rendezés és a jobbára mesterséges fényhasználat.

A képek többségén az orvosokat kisgyermekkel a kezükben ábrázolták. A magasan iskolázott nő imázsa, vagy az általa végzett munka szellemi erőfeszítéseinek bemutatása helyett inkább a betegellátás gondoskodó, érzelmi részére helyezték a hangsúlyt. Különös képi jelenség jött így létre: a fotók egyrészt a kommunizmust építő dolgozó nőket ábrázolnak (de mivel nem a munkás-paraszti életforma képviselői, a fotók meg is mutatják a női munkát, meg nem is), másrészt a barokkos fényhasználat és a kimerevített jelenetek miatt a képek nagyon hasonlítanak a Szűz Máriát és a kisdéd Jézust ábrázoló festményekre. Ez a formai egybeesés kifejezetten érdekes annak tudatában, hogy a kommunista állam ideológiai alapjaihoz mennyire nem illeszkedik ez az ikonográfia.

A szentképek kisméretű, imakönyvben őrizhető képek, melyek a szent családot, bibliai jeleneteket vagy szenteket ábrázolnak. Ezeket szokás volt gyűjteni, és gyűjtőik gyakran műgonddal rendezgették őket albumokba. Ehhez a gyűjteményező szokáshoz visszanyúlva készítettem el az albumot, melyben három különböző képcsoport alkot homogénnek tűnő egységet. A sajtófotók mellé kompozícióban hasonló, barokk és reneszánsz festményeket kerestem, majd a sajtóképeket és a festményeket digitálisan alakítottam nyomtatott szentképhez hasonló formára. Valódi szentképeket is elhelyeztem a lapokon, melyek zömét a II. világháború előtt adták ki. A képeket végül piros műbőr albumba rendeztem. Az album baloldali lapjain is keverednek az eredeti és az általam készített elemek. Ezeken az információs oldalakon igazi szentképek hátoldalai láthatók, melyeken gyakori a kézírásos jegyzet. Ezekre reflektálva én is kézírással jeleztem a jobb oldalon található sajtóképhez tartozó információkat: a fotós nevét, valamint a kép készültének idejét és körülményeit.

Szűz Szűlője Istennek, engedd, hogy béd legyen.
Anyám, te benned bízom és reményelek!

Fra Angelico

APPARUIT BENIGNITAS
SALVATORIS NOSTRI...

HOLNEMVÁROS

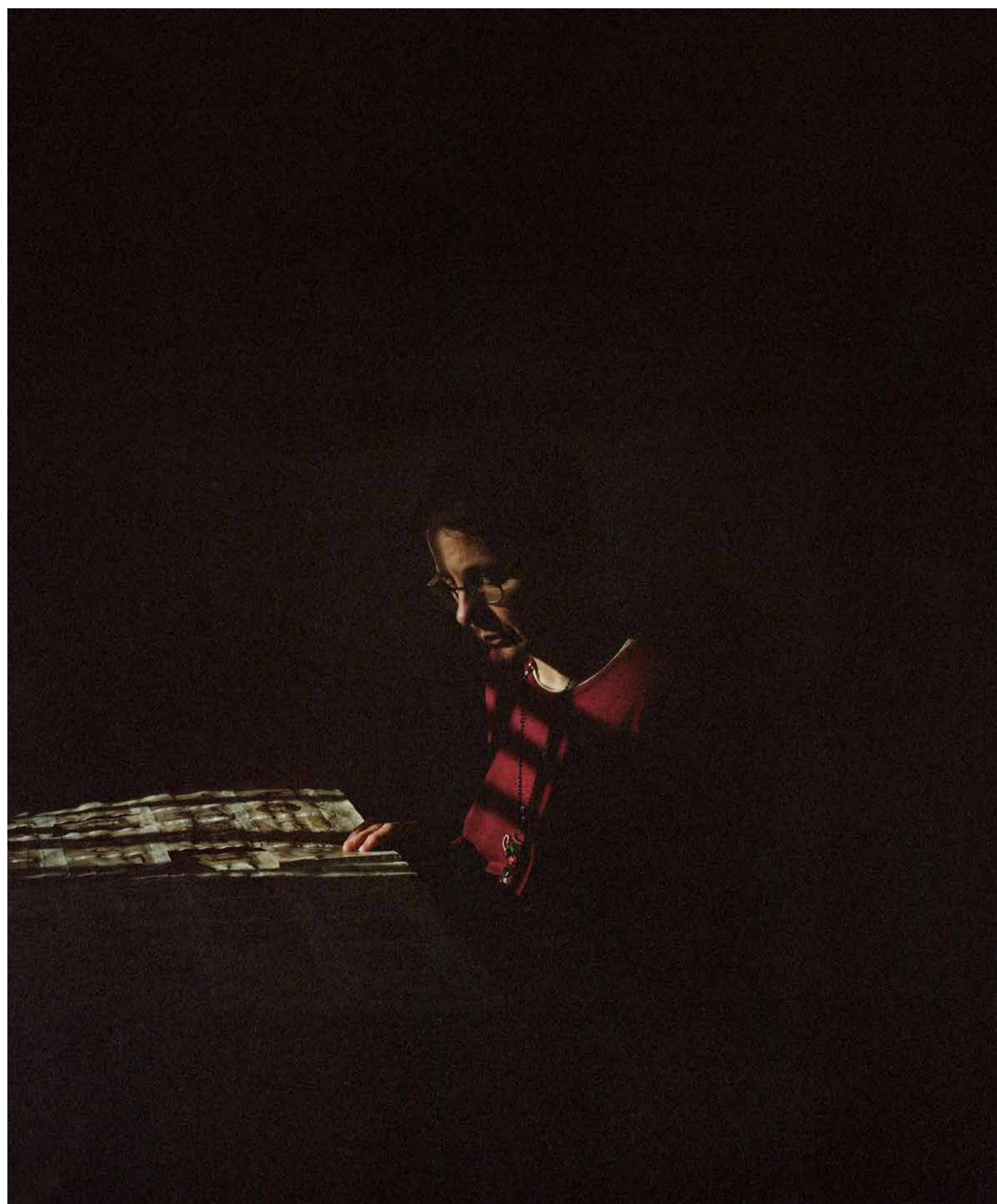
2022

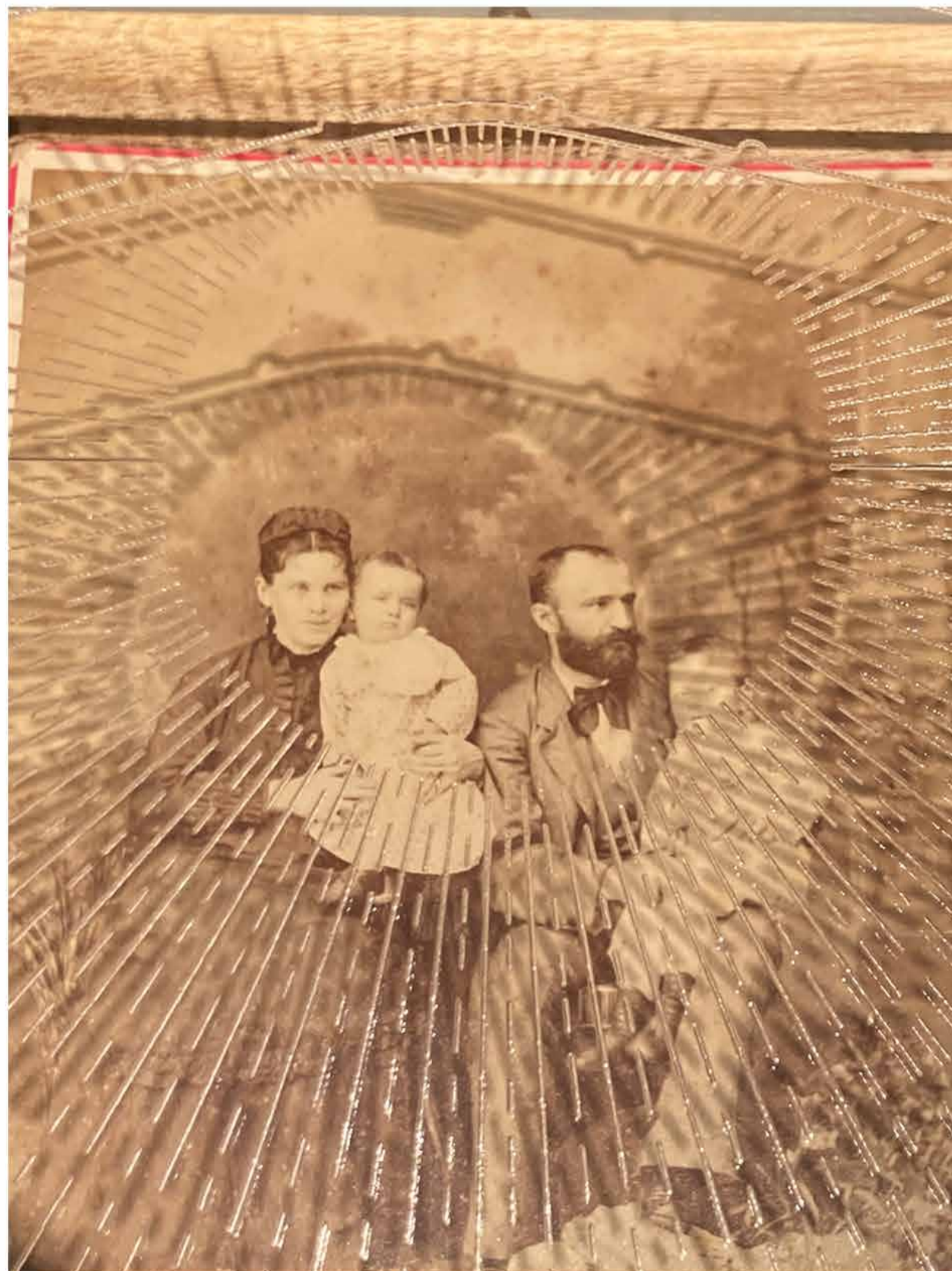
Szabó Anna Viola portréja

Gondy Károly öröksége

A MODEM Debrecen *Holnemváros* című kiállítására készített ereklyetartó dobozok Gondy Károly debreceni műtermi fényképész munkásságának állítanak emléket, aki a 19. század második felében működött a városban. Sokezer darabos hagyatéka mind portrékból áll, melyeknél azonban még érdekesebbnek találtam Gondy Károly személyiségét, aki egész életében az ismertségért és elismertségért küzdött. A dobozokhoz felhasználtam a Gondy-műterem által használt verzógrafikákat, melyek a szöveges elemeiktől megszabadítva kvázi szakrális rajzolatokká váltak. A plexibe gravírozott vonalak árnyékai körbeveszik Gondy képeit, a fotós és a fotó felemelkedése – végre – megtörténhet.

A kiállításra készülve elkészítettem Szabó Anna Viola muzeológus portréját, aki a Gondy-Egey archívumot kezeli, és akinek kitartó emlékmegőrző munkája az idő nagy részében láthatatlan.

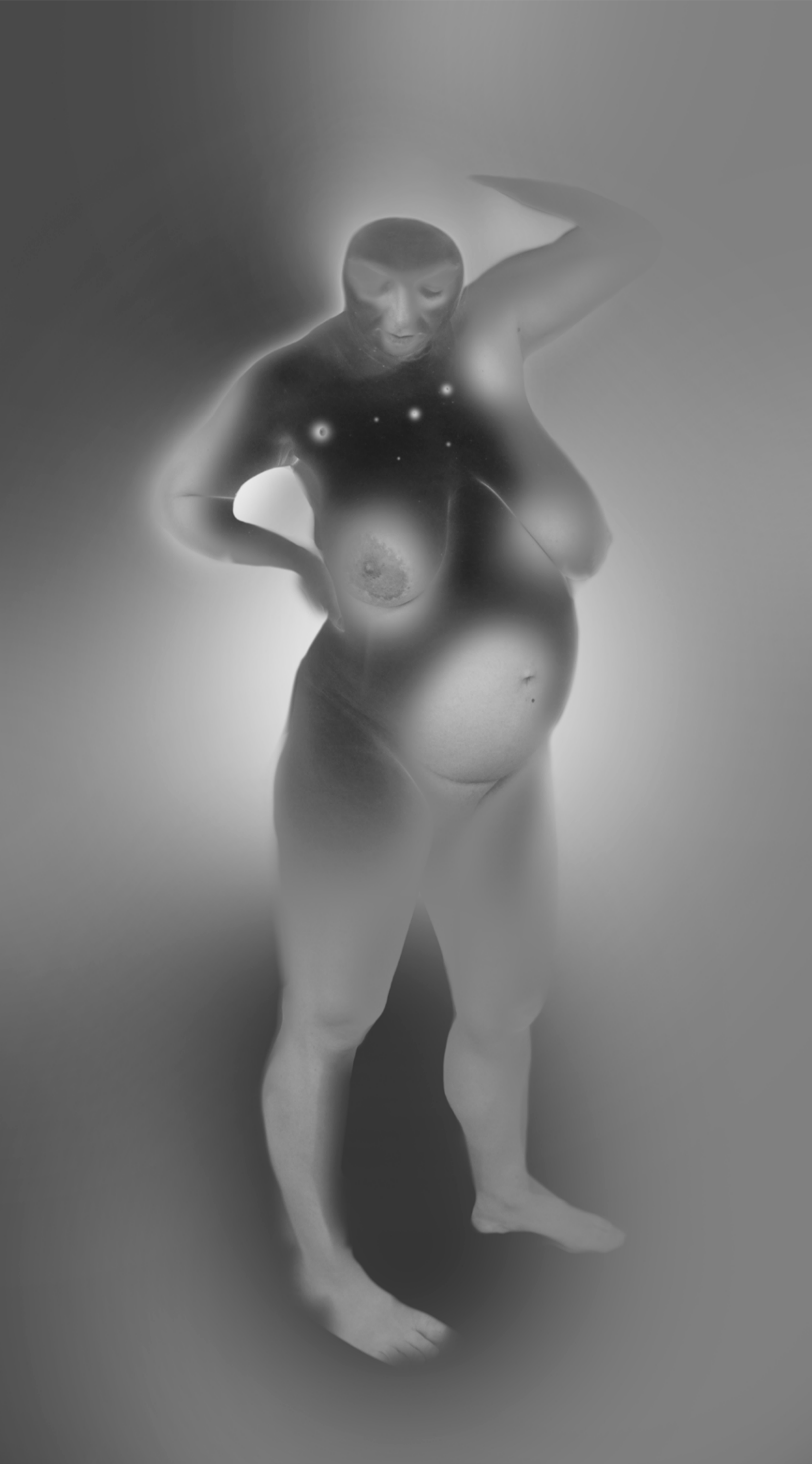

TITOKZATOS ANYA (munkacím)

2023 –

Képek a terhességben átalakult testről és lélekről, amelyekhez még keresem a szavakat.

A terhes és a szülés utáni én beszélgetnek

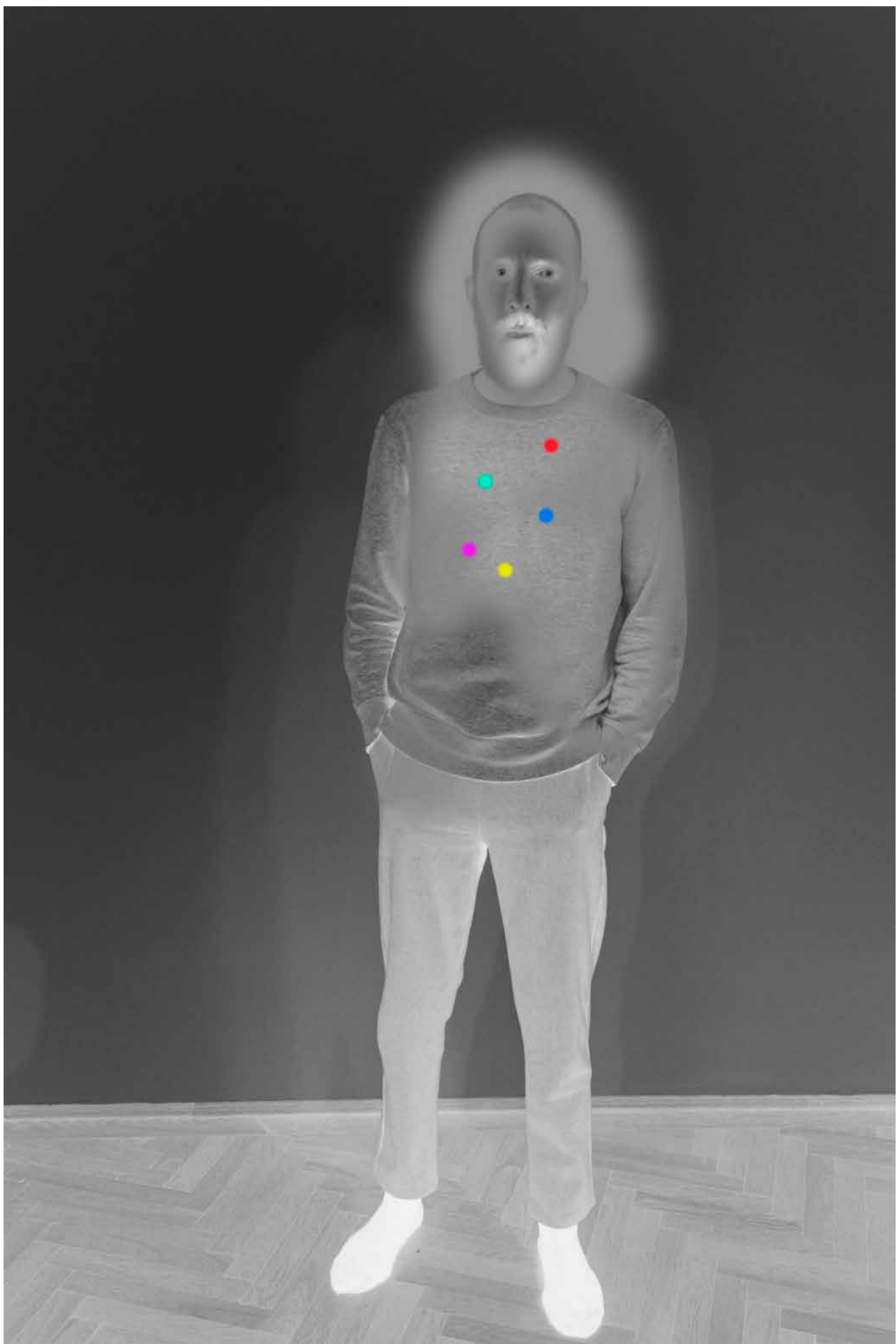
Holnapután szülők

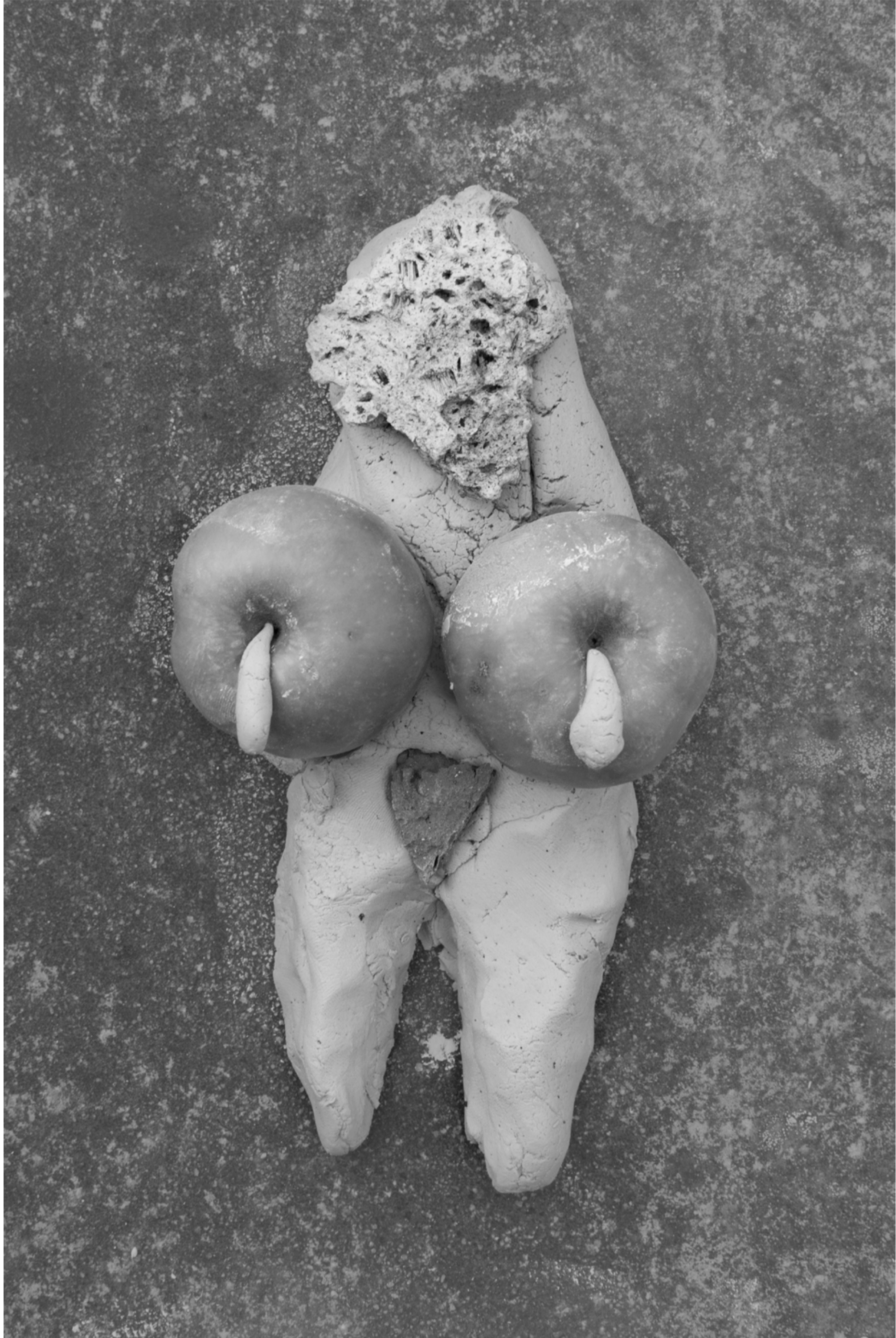

Hogyan használjunk egy IKEA szoptató párnát

Apa

No more eggs left

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola

©Fátyol Viola 2024

www.fatyolviola.com